

Biskupsskjalasafn A. VIII, nr. 6.
Skjöl um Hörklandsspítala 1715–1801.

Örk 1, bl. 3r–6v

Copia af Biggingarbræfe Hóskulldar Hannes Sonar
Hörgslands Hospitals Forstandara.

Eg Jon Thorkels Son Widalin Superintendens Skalhollts Stiptis, Gióre Vitanlegt með Þessu minu opnu bræfe, að eg hef þu bygt og hær með bygge, vegna Edla Hr lógmannsins Páls Jonssonar Widalin, og min, Hóskulldar Hannessyni alla Hospitals Jórdana Hórgsland a Sidu, með Hiáleigu Þeirre er Jórdunne fylger og gielldst af LXXX alna Landskulld, að þvi fyrerskilldu sem efterfilger.

1° Skal hann hallda þau 6 Inventarii Kugillde er Hospitalenu fylgia og Siälfur uppbera leigur efter þau, hvar a möte hann skal yngia þau upp, svo þau Stände alltid ij sinu fullu Verde og Svarest ut giilldur hundradsgripur Kyr hvor, og svo það sem ij Asaud er, efter lógum, þegar hann vidskilur edur hans Erfingiar.

2° Skal hann niöta alls Agöda Jardarennar, og Itaka, hvort helldur það er Skögur, Meltak, lamba upprekstur, Reke edur hvad annad með þeim skilmäla sem seiger Art: 3 hær að nedann.

3° Skög skal hann bruka meiga til hussens, svo mikenn sem hann þarf, enn ecke skal hann meiga liä hann ódrum nie selia. Alls triäreka skal hann niöta, og Aungvann Reikning þar af standa, að fräskildum Vogrekunum sem Kongenum tilheira. Item Skal hann eiga fisk allann, Enn af Hvólumm það sem ummframm er leigulida gagn skal hann forlikast umm vid InSpectores, og höndla með þä efter lógum, og läta selia efter þvi sem hann fær vidkomed, og vill forsvara.

4. Skal hann Ala 3 Hospitals ömaga, þa sem honum af Inspectoribus ódrum edur bädum tilsagt Verdur, enn þeirra Hreppamenn sem Omagarner frá koma skulu skyllder að flitia þä a Hospitalad.

5. Skal hann Veita Þessum Omógum, goda og tilbærelega Forsorgun, bæde til dags og Nätur, Fata og Fædis, Hiþyla, Þionustu og Alls Annars Adbunadar, so eingenn kunne með riettu þar yfer að klaga.

6. Einga adra landskulld skal Hóskulldur giallda enn þessa, nema 20 al. Prestenum Arlega.

7. Husum Jardarennar, svo Vel þeim sem heima eru, sem Hiäleigu Husunum og Hospitals husunum skal hann hallda vid goda hefd og magt, bæde að Veggium, Vidum og Þake og Svara þeim ut Forsvaranlega byggdum, þegar hann Vidskilur eda hans Erfingiar. Item Skal hann rækta läta Tun og Eingiar, so hvorugt spillest edur Nidest, Það hann fær Vidgiórt, Svo og skal hann Varna vid skada þeim er uppä kynne að falla af Wótum edur Sande, so miked sem ij hans valde kann að vera.

8. Skal Hóskulldur uppbera alla Hospitals hlute sem tilfalla arlega ij Mirdal.

9. Skal hann Innkrefia þä 15 hndr. Skulld sem enn nu Inne stendur hiä Mons(ieu)r Päle Amundasyne, forðum Hospitals Forstandara, hveria hann gialda ä Hospitalenu, efter giórd Profastsins Sra Einars Biarnasonar.

10. Skal hann uppbyggia Hälfkirkiuna að Horgslande, og þar til bruka Reka Hospitals Jardarennar, enn þeir menn sem bua a þeim bæjum, er säkia þessa Hälfkirkiu skulu allt torfverk giöra að kirkiunne efter ordinantiunne, so og adstoda Hospitals Forstandarann, ij þvi að koma Triäm af fiórunum, efter þvi sem hvór er Megnugur til. Oska eg hær með að HieradsProfasturenn Sra Einar Biarnason hafe goda tilhlutan Vid Adurgreinda menn að þetta frammgeingt Verde. Enn hvad þeim 15 hndr. vidvikur, sem Adurgreind eru, og enn nu Inne

Standa hiä Velnefndum Päle Amunda syne, þá stande þau ij Vórðslum Hóskulldar, ef hann fær þau Innkrafed, þar til Velnefndur Hr. lógmadurenn og eg, giórum rádstófun þar umm efter ockar Embætte. Og ad þessu so fyrerskyldu og hólldnu af fyrnefndum Hóskulld Hannessyne skal hann niöta Jardarennar abudar fri og atólulaus ij allann mäta, so leinge sem hann vill, og hann skilmälana helldur. Framann og ofanskrifudu til Stadfestu og Merkis, skrifa ég mitt Nafn med Eigenn hende, og Þrycke Innsigle minu hier ad nedann. Skalhollte Þann 24. Januarij, Anno 1715 J. Widalin (LS)

Reikningur Hørgslands Hospitals
giórdur af Hóskulld Hannessyne

Efter Befaling Þeirra Häbetruudu nu verande Tilsionar Manna Hospitalanna ä Islande, gióre eg underskrifadur Þvilikann Reikning fyrer mier tiltruad Hørgslands Hospital, sem efter veiting VelEdla Hr Biskupsens Säl. Mag. Jons Widalins, birst Anno 1715 til þessa, svo sem efterfilger.

Hospitalsins Uppakostnadur

Anno 1715. Þegar eg kom til Jardarennar voru a Hospitalinu tveir karl-ömagar og einn kvennömage, hveria alla eg hiellt 1716 og 1717 þar til annar karlömagenn deide ij Junio 1718. Kom ij hans Stad Kvennömage ij Fardögum 1719 sem deide Anno 1720 umm Sumarmäl.

Deide hinn annar Karlömaginn 18. Februarii 1720.

Kom ij hans Stad Kvennömage 26. Aprilis 1720 sem er og hefur vered sidan ij Myrdal, svo nu eru ij minni ummónnun tveir Kvennömagar, hann og annar til.

Uppbygde eg hälfkirkiuna ä Hospitals Jórðunne 1717. Item Altare og Predikunarstöl.

Til SöknarPrestsins hefe eg arlega betalad 20 al.

Þetta hefur Hospitalinu tillagst sidann 1715

Fra Sr Runolfe Hendrichssyne, 110 alner

Fra Þorde Ingemundarsyne, 50 al.

Fra Sr Benedict Jonssyne, 60 al.

Þad Hospitaled Erfde 1720, 2 hndr. 38 al.

Item hefe eg uppboed Allann Agöda Hospitals Jardarennar sidann 1715 og kugildanna, sem og eirnenn Hopitalsfiskenn ur Myrdal.

Mier hefur og so fullnægt vered fyrer þau 15 hndr. sem Päll Säl. Amundason atte Hospitalenu ad Svára og koma attu ij ofanälag Husanna.

Til merkis og Sannenda, ad þessi Reikningur sie Rigtugur, skrifa eg mitt nafn hier under med Eigen hende.

Ad Skälhollte þann 28. Martii, Anno 1723 Hóskulldur Hannesson.

Þesse hier ad ofann standande Hospitals Reikningur, er Riett utskrifadur efter sinum Original, Þad testera underskrifader er samanläsu hvortveggia ad Skalhollte Þann 19. dag Aprilis Mänadar Anno 1724. Þördur Þördarson Jon Magnusson.

Framanskrifadann Reikning hefe eg Underskrifadur sied ij giegnum, og Virdest mier Hóskulldur Hannesson Verda Hórgslands Hospitale skyldigur, fyrst umm 4 hndr. 18 al. fyrer það sem því hefur tillagst sidann 1715 og það Erfde 1720. Svo hefur hann a möte skilmálum biggingarbreffsins, ecke hallded nema tvo Ömaga frá Junii Mánude 1718 til Fardaga 1719. Þar fyrir reikna eg fulgu þess hins Þridia, er honum bar ad hallda, ei Minna en 3 hndr. 30 al. sem stendur inne hiä Hóskulldu. Aftur hefur hann ecke forsorgad nema tvo ömaga Sidann Sumar Mäl Anno 1720 hver time reiknast nærr 3 ar, því synest ad ForlagsEyrer Ömagans þess Þridia, sem hann ecke hiellt umm sagdann tima meige ecke alitast minna verður enn 7 ½ hundrad (iij hndr. a are). Verður þä skulldenn hiä Hóskulldu fyrer þeirra Forlags Eyrer 10 hndr. 90 al. Hier vid bætast þau 15 hndr. sem Páll Säl. Amundason Atte ad svara Hospitalenu, og tittnefndur Hóskulldur Jätar sig uppored hafa, er þä til samans öll skulldenn hiä honum Innestandande 29 hndr. 108 al.

Annars ef tied 15 hndr. hafa Att ad leggiast ofann ä husenn a Hórgslande, og hann skilar þeim gyldum þegar ij burt vikur, þä Verður Summan 15 hndr. minne enn adur er skrifad. Hier umm til Merkis er undirskrifad Nafn ad Skälhollte d. 19. Aprilis Anno 1724 Jon Arnason.

Hier ad auke a Hórgslands Hospital hia mier ~~mier~~ underskrifudum innestandande, leyfisgialld Eireks Eirikssonar og Ingebiargar Jonsdottur, það eru 2 Rd. Specie og 2 Rd. Croner, hveria VelEruverdugur Profasturenn yfer Mula Sysslu Sr Páll Hógnason liet mier afhenda nefndra hiöna Vegna ij fyrra Sumar A Alþinge d. 13. Julij. Til merkis underskrifad Nafn ad Skälhollte d. 19. Aprilis Anno 1724 Jon Arnason Super: Skal: St:

So hefe eg medteked fyrer Hospitalshlute úr SkaptafellsSysslu, hvoria Heidurlegur Sr Benedix Jonsson ij Biarna Nese hefur samanteked Min Vegna, þeim Anvendt ij peninga, og mier sendt a Alþing Anno 1723 og 1724 10 Rd. 4 m(örk) og 2 sk. Croner. Item er enn til min komed leyfisgialld Sigfusa Sigfussonar og Sigridar Eyriksdottur, 8 Rd. Specie og leifisgialld Eyreks Jonssonar og Gudrunar Marteinsdottur 1 Rd. Specie og 2 m(örk). Summa peninganna, sem heira til Hórgslands Hospitale, og hiä mier eru geimder 11 Rd. Specie og 13 Rd. 2 sk. Croner. Til Merkis Mitt Nafn og hiabryckt Signet ad Skälhollte þann 15. Jan: Anno 1725 Jon Arnason Super: Skal: St: LS

Framanskrifada Hospitals Reikninga hefe eg Yferskodad og er þeim füllelega Samþyckur. Til Vitnis Vid Øxaraa þann 25ta Julij 1726 Paall Widalin.

[Á bakhlið:] Hórgslands Hospitals Reikningur 1715.

[Hér fylgir einnig með sálmur Guðmundar Jónssonar um Stórubólu sem geisaði á árunum 1707–1709.]

ÍBR 127 8vo

Bls. 180–185

Eirn andrikkur psálmur umm Storuboluna 1707.
Orktur af Gudmunde Jonssyne Blinda ä Höragslande.

Tön Ared Heyra nu Hid nýa, nädarg(odur): etc.

Göde Fader Gud Himnanna,
gief þu oss i Jesu nafne Andann Þinn,
so kraptar glader Sigurinn sanna,
Sýfellt hrose Digdumm þijnum Drottinn minn;
Packer og heidur þier skal færa,
þijn er Dýrd og vegsemd vijs,
aa himne og Jørdu eilijf æra,
og elskann kiæra,
af øllumm tungumm Lof og prijs.

Vyrdulegasta Þrenning þijda,
þijnumm augumm lijt þu til vor Jørdu aa,
med miuklätt gied og mýskun blijda,
mýrkradragum forda þu og geim oss fra,
eirinn rek burt illa anda,
og ohreint allt hvad skada vill,
nidursocktu følskum fianda,
i faar og vanda,
flije og søckve Ørskot ill.

Dyrdlegaste Drottinn milde,
Daasamlega geimdu oss fra allre neid,
under fridar skjirumm Skillde,
skijl þu oss fra Jesu kross og bitrann deid,
Þijn hægre Hønd og her einglanna,
hlijfe oss vid allre kvøl,
gief heilsu frid og huggun sanna,
hyrder manna,
hindra freis<t>ne Sorg og bøl.

Milldur Drottinn Þiädum Þiödum,
Þijnum øllum hialpa nu i hvórre neid,
vond er tyd a vegaslodumm,
vier til fota föllumm þier vor ædste Gud,
vef þu oss i verndan þinne,
vængia Skiole og hægre hønd,
so eingin Skadsemd ä oss vinne,

enn angrid linne,
af oss leistu Sorgarbønd.

Vissann frid i Vøku og blunde,
verndar hvylu nætur rö og göda hvilld,
unne oss Drottins astar millde,
ad þinn verde heidurinn og þockan gilld,
vier erum born i margan mata,
mórg er þørfin brad z straung,
Vanburduga Vyst ma Jäta,
ad veina og grata,
vystinn Heims er styrd og Laung.

Naudstöddumm i krapte Klärumm
kiærleik, näd og mäskun send þu Drottinn minn,
øllum veikumm siukum Saarum,
sendist vægd fyrer Jesumm sæta soninn þinn,
ad hugga þa sem harm nu bera,
hina siuku Lækna best,
angrid laat og eimder þverra,
O hädste herra,
til heidurs þier og Dyrdar mest.

Dapra þiod i Daudans Skugga,
Dyrdar Herra hialpa þeim og aumka þa,
angrid hiørtunn aptur hugga,
med utför godre leid þa heim,
hier falla fra Saalumm þeirra Sigurinn biode,
sannur Gud fyrer Jesum Christ,
og lauge þa i Lambsins blode;
af meine og mode
i mäta flitie Himnavist.

Vier höfum Drottin reitt til Reide,
rammleg tiptan fallinn er i Landid Inn,
myskunsemina gud oss greide,
gratinn beiskann sierhvorn sierdu Drottinn minn,
Svipt ür lande Sött og Harme,
Sarann miktü Reide vönd,
oss börn þün kiær med ästar arme,
i elsku barme,
aptur blesse þün nu hönd.

Riettu Drottinn rauna smelldum,
rykuglega hialpar hönd til heidurs þier,
Særdum Stirdum Hiadum Hrelldum,
Heliar bönd afleistu þeim er Sottinn skier,
liettu Soddan kvöl og kveine,
af krankre þinne eiginn mind,
so sæta huggun sierhvor reine

og sviptist meine,
i nadar þinnar nírre Lind.

Ydrande med audmýkt hreina,
aller bidiumm sannan Gud umm vægd og nád,
blessan hollds og botinn meina,
blydur Jesus hialpe I naud og siä til Rad,
Christi Unda krapturinn hreine,
kome nu yfer börninn hans,
væge og line voda og meine,
Vel hvor reine
Lýkn og mýskun Lausnarans.

Ogna Bolann grøm nam geysa,
Guds er vøndur Lopte aa sem breidest ut,
af mógum giórir Lyfid leisa,
lyfa epter borninn smä med sorg og süt,
liettu soddann Sara vende,
sannur gud af þinne þiod,
af Liömande Lýknar hende,
lækning sende
þeim fyrrer Jesu blessad blod.

Nauda Syndinn saarum velldur,
Sverdid Guds yfer Høfde er,
þad vekur möd, här og Lägur Heyrist felldur,
høggur sart og einninn skier
Þad Islands þiod, Gud a friälst ad gióra sinn vilia,
gott er ad falla i Herrans Hønd,
Hann a valld ad skycka og skyliä,
skamta og hilia,
Lækna og græda og leisa Bønd.

Sie nu Jesu beniablodid,
blessud Lækning øllum oss og huggun hrein,
elskann hans og undaflodid,
øll so kvól hann leid a kross og daudans mein,
hans forþienusta fride og græde
fæ<g>e og mýke meininn øll,
riettlætisins kraffturinn kiære,
christna nære,
leid oss sýdann Lyfs i høll.

Sig hefur Jesus Gudsson göde,
giefid øllum heime hier til lausnar Lýd,
vier erum Laugud i hans blode,
andleg skyrn og trüinn er vor huggun blyd,
Lýfandi vier lyfum Drottne,
lyka dauder erumm hans
hier þo holldsins hreysid brottne

og holldid rotne,
ä himnum liömar Saalinn mans.

Oss filge Gud ä vorum vegum,
vinsamlega Haskalaust i fride og näd,
med einglaskara ästudlegum,
andans heilags verkan traust er truar said;
Oss i Jesu Undafride,
einglar Drottins filge heim,
Säler vorar synge gude,
i samfögnude,
fegurst Lof med Flocke þeim.

Nær vor Säl af Lykama lýdur,
liömande guds einglaher oss vake hia,
heilagur ande oss hugge blýdur,
herran Jesus Sialfur vere oss i og hiä,
holldde Klæddur herrann Frome,
hægdte afklæd þu myna Ønd,
i skridde Jesu Unda blome,
Øndinn liome,
i eingla kongsins hægre hønd. Amen

I fra christi Dyrumm Deige
Datum skrifast þúsund ein hia börnum hans.
Sióhundrud og Siø eg seige,
sorgarefne þetta gieck um alfur lands,
fýrr ried Bolann fiøre halla,
Fiørutyu og nyu eru sydann aar,
ønnur sýdan inn ried falla,
enn ei ýfer alla,
eru Sydann tuttugu og fiörtan är.

Af þessu sydasta Styrda verse ma þo þetta sia og læra ad i hans minne er Psalmin orkte hefur bolan geinged 1651 og sydar 1673.

[Síðasta erindi kvæðisins kann að vera viðbót sem kemur Guðmundi Jónssyni ekki við. Eins og sjá má í næstsíðasta erindinu þá lýkur því á orðinu Amen sem rímar ekki við það sem á undan er farið og er því ekki hluti kvæðisins en virðist til merkis um að þar hafi skáldið lokið kvæðinu.]